

BORGARTING LAGMANNSRETT

DOM

Avsagt: 15.01.2026

Saksnr.: 25-108989ASD-BORG/02

Dommere:

Lagdommer
Konstituert lagdommer
Ekstraordinær
lagdommer

Hugo Abelseth
Are Lysnes Brautaset
Kari Johanne Bjørnøy

Ankende part

Gjensidige Forsikring ASA

Advokat Vibeke
Stiansen

Ankemotpart

Bærum kommune v/
ordføreren

Advokat Henrik
Aakrann

Saken gjelder krav om regress. Den reiser særlig spørsmål om betydningen av ansvarsfraskrivelse i et kommunalt sanitærreglement.

Sakens bakgrunn

Om sakens bakgrunn heter det i Ringerike, Asker og Bærum tingretts dom 8. mai 2025:

05.07.22 ble det oppdaget skade etter at det var brudd i kommunal vannledning i Pelvikvegen på Snarøya i Bærum kommune. Vann rant i veien og inn i huset og kjelleren til Axel og Nanna Rein Barstad i Pelvikvegen 27 på Snarøya. Ledningsbruddet var ikke i Barstad sin tilknytningsledning til ledningsnettet, men i hovedledningen som går over naboeiendommen i Pelvikvegen 29.

Barstad hadde bygningsforsikring i Gjensidige Forsikring ASA ('Gjensidige'). Gjensidige har betalt ut forsikringsoppgjør og hatt utlegg med totalt 521 813 kroner, hvorav utgifter til skadesaneringsselskapet Recover utgjør kr 18 816, mens det øvrige er utbetaling for skadet og ødelagt innbo. Kravet er justert til 518 050 kroner, etter at forsikringstakers eget arbeid med saken er tatt ut.

Gjenstandene som ble skadet ble lagret under lagringshøyde 100 mm over gulvet, for det meste rett på gulvet.

Gjensidige fremsatte 18. april 2023 regresskrav mot Bærum kommune. Kommunen bestred kravet og Gjensidige reiste 25. juni 2024 sak ved Ringerike, Asker og Bærum tingrett. Tingretten avsa 8. mai 2025 dom med slik slutning:

1. Bærum kommune frifinnes.
2. Partene bærer egne omkostninger.

Gjensidige har anket dommen 6. juni 2025 til Borgarting lagmannsrett. Bærum kommune har i anketilsvar 2. juli 2025 tatt til motmæle.

Ankeforhandling ble holdt 6. januar 2026 i Borgarting lagmannsretts hus. Det ble gitt forklaring fra to vitner. Det ble foretatt slik dokumentasjon som rettsboken viser.

Partenes syn på saken

Ankende part, **Gjensidige Forsikring ASA**, har i hovedtrekk gjort gjeldende:

Det er enighet om at Bærum kommune er objektivt ansvarlig etter vannressursloven § 47 og naboloven § 9, jf. § 2. Det bestrides ikke at de gjenstandene som ble skadet omfattes av ordlyden i bestemmelsen om ansvarsbegrensning i kommunens sanitærreglement punkt 3.14. Gjenstandene befant i en kjeller som manglet nødvendig godkjenning til boligformål fra bygningsmyndighetene, og de var lagret lavere enn 100 millimeter over kjellergulvet.

Det gjøres prinsipalt gjeldende at kommunens sanitærreglement ikke kommer til anvendelse fordi skaden har skjedd utenfor kontrakten. Det er således ikke årsakssammenheng mellom det at forsikringstakeren har knyttet seg til kommunens vannnett, og det at det har oppstått en skade. Skaden skyldes brudd på den kommunale delen av vannledningen. Dersom kommunen kan gjøre gjeldende ansvarsfraskrivelsen i sanitærreglementet vil det oppstå en ubegrunnet forskjell mellom bygninger som er tilknyttet kommunal vannledning og de som ikke er det, for eksempel enkelte hytter. Det vises til Rt-1905-715 (Vannlednings-dommen). Det er ikke andre vektige rettskilder som medfører at spørsmålet om erstatning skal vurderes uavhengig av det inngåtte kontraktsforholdet.

Subsidiært gjøres det gjeldende at kommunen ikke har anledning til å fraskrive seg ansvar etter vannressursloven § 47 og naboloven § 9, jf. § 2.

Fraskrivelse av ansvar etter vannressursloven § 47 vil rokke ved den grunnleggende risikofordelingen lovgiver har oppstilt. Verken Rt-2007-432 (Stavanger-dommen), Rt-2011-1304 (Alta-dommen) eller Rt-2014-656 (Molde-dommen) kan tas til inntekt for at kommunen kan fraskrive seg slikt ansvar. Ansvarsregelen i vannressursloven § 47 er annerledes enn regelen i forurensningsloven § 24a (som Molde-dommen dreier seg om). Høyesterett har ved avgjørelsene i Stavanger-dommen og Alta-dommen ikke åpnet for en vid adgang for en kommune til å fraskrive seg ansvar. Uten sikre rettskilder for at lovgiver har ment at ansvar etter vannressursloven skal kunne fravikes, bør domstolene ikke åpne for dette. Det bør ikke være kulant å fraskrive seg ansvar ved bestemmelser i sanitærreglementet eller lignende bestemmelser som er utformet ensidig og som ikke er gjenstand for forhandlinger.

Domstolene bør heller ikke åpne for at kommuner kan fraskrive seg ansvar etter naboloven. Det vil få vidtrekkende konsekvenser. Det er ikke rettskildemessig grunnlag for at det er adgang til slik fraskrivelse. Naboloven § 2 har en klar objektiv regel som bygger på viktige hensyn. Molde-dommen gir ikke støtte for at ansvarsfraskrivelse som knytter seg til naboansvaret, kan gjøres gjeldende. Det er ingen uthuling av sanitærreglementet at det ikke får anvendelse der ansvaret bygger på naboloven. Dersom det er regelkollisjon mellom sanitærreglementet og naboloven, må naboloven gis forrang.

Størrelsen på tapet kreves dekket i samsvar med erstatningsrettens alminnelige regler, det vil si basert på gjenanskaffelsesverdi. Gjensidige krever det beløpet selskapet har betalt til forsikringstakeren. Vitneforklaringer underbygger at dette representerer gjenanskaffelsesverdien.

Det er ikke grunnlag for nedsettelse av ansvaret som følge av uaktsomhet, verken etter sanitærreglementet eller skadeserstatningsloven § 5-1. De skadede gjenstandene ble

oppbevart midlertidig i kjelleren. Forsikringstaker hadde erfaring med at den var tørr, at dreneringen fungerte godt og at gjenstander derfor trygt kunne oppbevares der.

Det er lagt ned slik påstand:

1. Bærum Kommune betaler erstatning til Gjensidige Forsikring ASA fastsatt etter rettens skjønn.
2. Bærum Kommune betaler forsinkelsesrente regnet fra 18.5.2023 til betaling skjer.
3. Gjensidige Forsikring ASA får dekket sakens kostnader for ting- og lagmannsrett.

Ankemosparten, **Bærum kommune**, har i hovedtrekk gjort gjeldende:

Utgangspunktet er at Bærum kommune har objektivt erstatningsansvar etter vannressursloven og naboloven for tap forsikringstakeren – og Gjensidige – ble påført ved vannskaden. Det er imidlertid avtalefrihet, noe som innebærer at ansvaret kan fraskrives eller begrenses. Adgangen til ansvarsfraskrivelse og ansvarsbegrensning er likevel begrenset, herunder etter avtaleloven § 36 og som følge av den spesielle avtalesituasjonen.

Spørsmålet om kommunens ansvarsbegrensningen står seg, kan ikke avgjøres på grunnlag av Vannlednings-dommen. Den er 120 år gammel og gjelder en helt generell ansvarsfraskrivelse i en annen tid og med andre ordninger og regler. I motsetning til det som gjaldt den gang, kan det i dag tegnes forsikring som dekker skader som i vår sak.

Det bør være adgang til å avgrense ansvaret for skader fra kommunale vannledninger. Slike ledninger er helt nødvendige for å levere vann til abonnentene. Det er kunstig å se det slik at den kommunale delen av vannledningen ikke har tilknytning til kontrakten. I dag vil i praksis alle som er eksponert for risiko for lekkasje også være tilknyttet en offentlig vannledning. Høyesterett har i Molde-dommen akseptert ansvarsbegrensninger for avløpsledninger. Det bør ikke være en annen regel for vannledninger. Det er i fellesskapets interesse at det kan oppstilles visse ansvarsbegrensninger.

Ansvarsbegrensninger som ivaretar tungtveiende saklige behov, og ikke avskjærer ansvar i en slik utstrekning at man i realiteten rokker ved den grunnleggende risikofordelingen som det objektive ansvaret er et uttrykk for, må aksepteres, jf. Molde-dommen.

Ansvarsbegrensningene i sanitærreglementet er avgrenset og lite inngripende. Vilklårene er enkle å forholde seg til. Gjenstander kan oppbevares på en måte som innebærer at begrensningen ikke kommer til anvendelse. Ansvarsbegrensningen ivaretar tungtveiende saklige behov og rokker ikke ved den grunnleggende risikofordelingen det objektive ansvaret er uttrykk for. Kriteriene oppstilt i Molde-dommen er derfor oppfylt.

Dersom kommunen holdes ansvarlig for skaden, må det foretas betydelig avkortning av erstatningen på grunn av forsikringstakerens medvirkning. Det må anses uaktsomt å oppbevare en rekke av gjenstandene rett på gulvet i den aktuelle kjelleren.

Det påståtte tapet er ikke dokumentert og må reduseres. Basert på undersøkelser Bærum kommune har foretatt med hensyn til gjenanskaffelsesverdi for litografiene og elektronikk, kan samlet erstatningsbeløp ikke overstige 300 000 kroner. Det må gjøres et ytterligere skjønnsmessig fradrag på grunn av manglende dokumentasjon for de øvrige gjenstandenes verdi.

Det er lagt ned følgende påstand:

1. Anken forkastes.
2. Bærum kommune tilkjennes sakskostnader for tingretten og lagmannsretten.

Lagmannsrettens syn på saken

Lagmannsretten har kommet til samme resultat som tingretten. Anken skal derfor forkastes. Lagmannsrettens oppfatning er videre at Gjensidige skal dømmes til å betale Bærum kommunes sakskostnader for tingretten og lagmannsretten.

Partene er enige om at Bærum kommune har objektivt ansvar etter vannressursloven § 47 og naboloven § 9, jf. § 2. Spørsmålet er om kommunen kan gjøre gjeldende sanitærreglementet punkt 3.14, hvor det blant annet heter:

Kommunen er ikke ansvarlig for skader etter oversvømmelse i kjeller/lagerlokaler, andre næringslokaler eller boligareal som skyldes ledningsbrudd, kloakkstopp eller kapasitetsproblemer når skadetilfellene omfatter:

- Bygningsmessig innredning, innbo og løsøre i rom som brukes til varig opphold (boligformål) og/eller næringsvirksomhet, og som mangler nødvendig godkjenning av bygningsmyndighetene til slik bruk.
- Gjenstander som pga. sin verdi eller andre forhold er uvanlig eller uaktsomt å oppbevare på slike steder.
- Varer som er lagret under lagringshøyde 100 mm over gulv.
- Skader som kan knyttes til manglende vedlikehold og tilsyn av tilbakeslagsanordning.

Partene er også enige om at ansvar så vel etter vannressursloven § 47 og naboloven § 9, jf. § 2, vil bero på om kommunen kan gjøre gjeldende ansvarsbegrensningen i sanitærreglementet. Grunnlaget for en begrensning vil være forsikringstakeres tilkobling til det kommunale vannledningsnett. Ved denne formen for avtaleinngåelse har det ikke vært anledning til å reservere seg mot eller forhandle om ansvarsbegrensningen. Derne er

partene enige om at gjenstander som Gjensidiges forsikringstaker oppbevarte, befant seg på et område i boligen hvor reglementet fastslår at kommunen ikke er ansvarlig for skaden.

Gjensidige har prinsipalt anført at ansvarsbegrensningen ikke kommer til anvendelse fordi det ikke er årsakssammenheng mellom skaden og påkoblingen til vannledningsnett. Lagmannsretten er enig med Gjensidige i at det ikke er en slik sammenheng ved at skaden oppstod i kommunens del av vannledningsnett, og vanninntrengningen i boligen hadde ingen direkte sammenheng med påkoblingen til ledningsnett. Vannet fra lekkasjen fulgte trolig en annen trase enn der hvor påkoblingsledningen fra boligen lå.

Lagmannsretten bemerker at ansvarsfraskrivelsen gjelder etter sin ordlyd uavhengig av om det er en sammenheng mellom påkoblingen og skaden. Hvis reglementet skal forstås slik Gjensidige har gitt uttrykk for, må det tolkes innskrenkende.

Gjensidiges anførsel bygger på Vannlednings-dommen fra 1905. Dommen gjelder en skade som oppstod på en privat eiendom etter lekkasje fra den kommunale vannledningen. Kommunen hadde fraskrevet seg ansvar i «[r]eglement for Privates Adgang til Benyttelse af Bergens Vandværker». Fraskrivelsen omfattet alt tap som ble påført private eiendommer som følge av skade på den kommunale vannledningen. Høyesterett kom til at kommunen ikke kunne gjøre gjeldende ansvarsfraskrivelsen. I dommen heter det:

Men for at han skulde kunne antages at have fraskrevet sig Rettigheder, der intet Udspring har i Kontraktsforholdet, maatte der andet og mere til end den stiltiende Vedtagelse af et Kontraktsforhold, der ligger i Anmeldelsen til Stadsingeniørkontoret om, at Vandledning ønskes indlagt til Eiendommen.

At den Private maa finde sig i at overtage den Ulempe og den Resiko, det for hans Eiendom eller Bedrift eller Lokale, er rimeligt nok. Men forat det skulde antages, at han har overtaget ogsaa den Resiko, hans Eiendom eller Lokale er udsat for uafhængig af den Foranstaltning, der er gjort i hans specielle Interesse, maatte det utvetydig fremgaa af hans Optræden, at dette virkelig har været Mening. Men i nærværende Sag kan dette ikke siges at være Tilfældet.

Lagmannsretten viser til at ansvarsfraskrivelsen var helt generell; den gjaldt for all skade på privat eiendom og det var ikke mulig å tilpasse seg begrensningen. I vår sak er fraskrivelsen begrenset, og det er forholdsvis enkelt å innrette seg slik at man ikke rammes av begrensningen. Slik lagmannsretten ser det, er den sensur domstolene utøver overfor denne type kontrakter videreutviklet gjennom lovgiving og rettspraksis, særlig Molde-dommen, noe lagmannsretten kommer tilbake til. Hvorvidt en ansvarsfraskrivelse kan gjøres gjeldende vil etter nyere rettspraksis ikke bero på om den har «[u]tspring i Kontraktsforholdet».

Lagmannsretten er enig med Gjensidige i at det kan oppstå en forskjell med hensyn til skade i eller på bygninger som er tilknyttet kommunal vannledning og bygninger som ikke

er det. Dette kan imidlertid ikke lede til at ansvarsfraskrivelsen skal tolkes innskrenkende. Forskjellen vil etter lagmannsrettens syn ha svært begrenset betydning. Som anført av Bærum kommune, vil i praksis alle som er eksponert for risiko for lekkasje også være tilknyttet en offentlig vannledning. Forskjellen vil for bygningseieren være ytterligere begrenset, fordi også bygninger som ikke er tilknyttet en offentlig vannledning som regel vil ha forsikring som dekker skaden. Dessuten vil de som knytter seg til offentlig vann få glede av det fellesgode et kommunalt vann-nett er. Dermed er det også, ut fra en risikofordeling i sanitærreglement totalt sett, rimelig at man omfattes av vilkårene med begrensninger.

Gjensidiges prinsipale anførsel fører etter dette ikke frem.

Gjensidige har subsidiært gjort gjeldende at kommunen ikke har anledning til å fraskrive seg ansvar etter vannressursloven § 47 og naboloven § 9, jf. § 2. Lagmannsretten er ikke enig i dette.

Lagmannsretten viser til Molde-dommen avsnitt 46, hvor det heter:

Stavanger-dommen og Alta-dommen gjaldt objektivt ansvar etter forurensningsloven § 24a. Men ettersom kommunens adgang til å fraskrive seg ansvaret ikke er regulert i loven, må dommene ses som uttrykk for den alminnelige rettstilstanden på området. Jeg viser til det jeg allerede har sagt om den normative sammenhengen mellom det lovfestede og det ulovfestede ansvaret på dette området. Når førstvoterende i Alta-dommen avsnitt 35 tar som utgangspunkt at det må «sterke grunner [til]» for å tillate at forurensningsloven § 24a kan fravikes gjennom kommunens eget reglement, slår dette derfor an tonen også der ansvaret følger av ulovfestet rett. Tilpasset en større variasjonsbredde i reglements klausuler enn det Høyesterett hadde sin oppmerksomhet rettet mot i Stavanger-dommen og Alta-dommen, vil jeg anta at ansvarsfraskrivelse – avhengig av karakter og omfang – i det minste må ivareta tungtveiende saklige behov, og dessuten ikke må avskjære ansvar i en slik utstrekning at man i realiteten rokker ved den grunnleggende risikofordelingen som det objektive ansvaret er et uttrykk for. Vurderingene blir, vil jeg tro, i hovedsak de samme enten ansvaret er lovfestet eller ulovfestet.

Tingretten har på side 9 i dommen, etter en nærmere vurdering, uttalt at muligheten for ansvarsbegrensning må være den samme etter vannressursloven § 47 annet ledd bokstav d) og forurensningsloven § 24a. Lagmannsretten slutter seg til dette.

Det er etter dette lagmannsrettens oppfatning at Bærum kommune i utgangspunktet hadde anledning til å fraskrive seg ansvar etter vannressursloven.

Hvorvidt den konkrete ansvarsbegrensningen kan gjøres gjeldende, må imidlertid undergis en nærmere vurdering i samsvar med Molde-dommen. Skoghøy har i «Det offentlige erstatningsansvar – noen grunnleggende problemstillinger, Liv, lov og lære – Festskrift til

Inge Lorange Backer, 2016» punkt 5 trukket følgende generelle slutning fra Molde-
dommen:

Dommen i Rt-2014-656 A gjelder fraskrivelse av objektivt ansvar for avløpsanlegg. De resonnementer dommen bygger på, har imidlertid overføringsverdi også til fraskrivelse av andre former for erstatningsansvar. Ved avgjørelsen av hvor langt ansvarsfraskrivelse skal aksepteres, må det skilles mellom tilfeller hvor skadelidte har en reell mulighet til å nekte å akseptere ansvarsfraskrivelsen, og tilfeller hvor han ikke har det.

I tilfeller hvor skadelidte *ikke har noen reell valgrett*, må det etter dommen fra 2014 være et vilkår for å akseptere en ansvarsfraskrivelse at den ivaretar tungtveiende saklige behov, og ikke avskjærer ansvar i en slik utstrekning at man i realiteten rokker ved den grunnleggende risikofordelingen som ansvarsregelen er et uttrykk for. Hvor tungtveiende saklige grunner som skal kreves, avhenger av ansvarsfraskrivelsens karakter og omfang.

Lagmannsretten er enig i Skoghøys sammenfatning. For at ansvarsfraskrivelsen skal kunne gjøres gjeldende må den ivareta tungtveiende saklige behov og ikke avskjære ansvar i en slik utstrekning at man i realiteten rokker ved den grunnleggende risikofordelingen som ansvarsregelen er et uttrykk for. Hvor tungtveiende saklige grunner som skal kreves, avhenger av ansvarsfraskrivelsens karakter og omfang.

Tingretten har på side 11 i dommen vurdert spørsmålet og kommet til at ansvarsbegrensningen tilfredsstiller kriteriene. Lagmannsretten slutter seg til tingrettens vurdering og konklusjon.

Tingretten har også kommet til at ansvarsbegrensningen kan påberopes når det gjelder ansvar etter naboloven. Lagmannsretten er enig i dette, men med en noe annen begrunnelse enn tingretten. Slik lagmannsretten ser det, følger resultatet av slutninger fra Molde-
dommen. Dommen gjelder det offentliges adgang til fraskrivelse av ansvar hvor en skadelidt ikke har noen reell mulighet til å nekte å akseptere fraskrivelsen. Det er ingen uenighet mellom partene om at punkt 3.14 i sanitærreglementet også gjelder for ansvar etter naboloven. Grunnlaget for dette er således forsikringstakerens tilslutning til den kommunale vannledningen, noe som innebar at forsikringstakeren ikke hadde noen reell valgmulighet – heller ikke med hensyn til ansvarsbegrensning etter naboloven. Noe grunn til å vurdere ansvarsbegrensningen annerledes enn ansvar etter vannressursloven er det da ikke.

Etter dette fører heller ikke den subsidiære anførselen fra Gjensidige frem.

Gjensidiges anke blir etter dette å forkaste.

Sakskostnader

Bærum kommune har vunnet saken. Hovedregelen er da at Bærum kommune skal ha dekket sine sakskostnader, jf. tvisteloven § 20-2 annet ledd, jf. første ledd.

Tingretten har kommet til at Gjensidige helt skal fritas for erstatningsansvar fordi tungtveiende grunner gjør det rimelig, jf. tvisteloven § 20-2 tredje ledd. Tingretten har vist til at en anvendelse av en ansvarsfraskrivelse som i vår sak ikke har vært prøvd opp mot Vannlednings-dommen tidligere i tilgjengelig rettspraksis, og at Gjensidige derfor hadde god grunn til å få saken prøvd, jf. § 20-2 tredje ledd bokstav a.

Slik lagmannsretten ser det skal det ikke gjøres unntak fra hovedregelen i tvisteloven § 20-2 annet ledd, jf. første ledd. Det kan vel være at det ikke foreligger tilgjengelig rettspraksis om ansvarsfraskrivelse prøvd opp mot Vannlednings-dommen. Det foreligger imidlertid ny og sentral praksis fra Høyesterett (særlig Molde-dommen), som ganske klart viser at Vannlednings-dommen er lite relevant. Det er heller ikke andre tungtveiende grunner for å frita Gjensidige fra sakskostnadsansvaret.

Bærum kommune skal etter dette ha dekket sine sakskostnader for lagmannsretten. Lagmannsretten legger sitt resultat til grunn med hensyn til sakskostnader for tingretten, jf. tvisteloven § 20-9 annet ledd.

For tingretten har Bærum kommune fremsatt et sakskostnadskrav på 108 000 kroner og for lagmannsretten 66 000 kroner. Gjensidige har ikke hatt innvendinger til kravenes størrelse. Etter lagmannsrettens oppfatning anses kostnadene som nødvendige, jf. tvisteloven § 20-5 første ledd. Sakskostnadene fastsettes etter dette samlet til 174 000 kroner.

DOMSSLUTNING

1. Anken forkastes.
2. Gjensidige Forsikring ASA betaler 174 000 – etthundreogsyttifiretusen – kroner i sakskostnader til Bærum kommune innen to uker fra forkynnelsen av denne dommen.

Hugo Abelseth

Are Lysnes Brautaset

Kari Johanne Bjørnøy

Dokument i samsvar med original,
Tonje Merethe Marcussen, førstekonsulent

Veiledning om anke i sivile saker

I sivile saker er det reglene i tvisteloven kapitler 29 og 30 som gjelder for anke. Reglene for anke over dommer, anke over kjennelser og anke over beslutninger er litt ulike. Nedenfor finner du mer informasjon og veiledning om reglene.

Ankefrist og gebyr

Fristen for å anke er én måned fra den dagen avgjørelsen ble gjort kjent for deg, hvis ikke retten har fastsatt en annen frist. Disse periodene tas ikke med når fristen beregnes (rettsferie):

- fra og med siste lørdag før palmesøndag til og med annen påskedag
- fra og med 1. juli til og med 15. august
- fra og med 24. desember til og med 3. januar

Den som anker, må betale behandlingsgebyr. Du kan få mer informasjon om gebyret fra den domstolen som har behandlet saken.

Hva må ankeerklæringen inneholde?

I ankeerklæringen må du nevne

- hvilken avgjørelse du anker
- hvilken domstol du anker til
- navn og adresse på parter, stedfortredere og prosessfullmektiger
- hva du mener er feil med den avgjørelsen som er tatt
- den faktiske og rettslige begrunnelsen for at det foreligger feil
- hvilke nye fakta, bevis eller rettslige begrunnelser du vil legge fram
- om anken gjelder hele avgjørelsen eller bare deler av den
- det kravet ankesaken gjelder, og hvilket resultat du krever
- grunnlaget for at retten kan behandle anken, dersom det har vært tvil om det
- hvordan du mener at anken skal behandles videre f.eks. om det bør være muntlig behandling i rettsmøte, skriftlig behandling og/eller rettsmekling.

Hvis du vil anke en tingrettsdom til lagmannsretten

Dommer fra tingretten kan ankes til lagmannsretten. Du kan anke en dom hvis du mener det er

- feil i de faktiske forholdene som retten har beskrevet i dommen
- feil i rettsanvendelsen (at loven er tolket feil)
- feil i saksbehandlingen

Hvis du ønsker å anke, må du sende en skriftlig ankeerklæring til den tingretten som har behandlet saken. Hvis du fører saken selv uten advokat, kan du møte opp i tingretten og anke muntlig. Retten kan tillate at også prosessfullmektiger som ikke er advokater, anker muntlig.

Det er vanligvis en muntlig forhandling i lagmannsretten som avgjør en anke over en dom. I ankebehandlingen skal lagmannsretten konsentrere seg om de delene av tingrettens avgjørelse som er omtvistet, og som det er knyttet tvil til.

Lagmannsretten kan nekte å behandle en anke hvis den kommer til at det er klar overvekt av sannsynlighet for at dommen fra tingretten ikke vil bli endret. I tillegg kan retten nekte å behandle noen krav eller ankegrunner, selv om resten av anken blir behandlet.

Retten til å anke er begrenset i saker som gjelder formuesverdi under 250 000 kroner

Hvis anken gjelder en formuesverdi under 250 000 kroner, kreves det samtykke fra lagmannsretten for at anken skal kunne bli behandlet.

Når lagmannsretten vurderer om den skal gi samtykke, legger den vekt på

- sakens karakter
- partenes behov for å få saken prøvd på nytt
- om det ser ut til å være svakheter ved den avgjørelsen som er anket, eller ved behandlingen av saken

Hvis du vil anke en tingretts kjennelse eller beslutning til lagmannsretten

En *kjennelse* kan du som hovedregel anke på grunn av

- feil i de faktiske forholdene som retten har beskrevet i kjennelsen
- feil i rettsanvendelsen (at loven er tolket feil)
- feil i saksbehandlingen

Kjennelser som gjelder saksbehandlingen, og som er tatt på bakgrunn av skjønn, kan bare ankes dersom du mener at skjønnsutøvelsen er uforsvarlig eller klart urimelig.

En *beslutning* kan du bare anke hvis du mener

- at retten ikke hadde rett til å ta denne typen avgjørelse på det lovgrunnlaget, eller
- at avgjørelsen åpenbart er uforsvarlig eller urimelig

Hvis tingretten har avsagt dom i saken, kan tingrettens avgjørelser om saksbehandlingen ikke ankes særskilt. Da kan dommen isteden ankes på grunnlag av feil i saksbehandlingen.

Kjennelser og beslutninger anker du til den tingretten som har avsagt avgjørelsen. Anken avgjøres normalt ved kjennelse etter skriftlig behandling i lagmannsretten.

Hvis du vil anke lagmannsrettens avgjørelse til Høyesterett

Høyesterett er ankeinstans for lagmannsrettens avgjørelser.

Anke til Høyesterett over *dommer* krever alltid samtykke fra Høyesteretts ankeutvalg. Samtykke gis bare når anken gjelder spørsmål som har betydning utover den aktuelle saken, eller det av andre grunner er særlig viktig å få saken behandlet av Høyesterett. Anke over dommer avgjøres normalt etter muntlig forhandling.

Høyesteretts ankeutvalg kan nekte å ta anker over *kjennelser* og *beslutninger* til behandling dersom anken ikke reiser spørsmål av betydning utover den aktuelle saken, og heller ikke andre hensyn taler for at anken bør prøves. Anken kan også nektes fremmet dersom den reiser omfattende bevisspørsmål.

Når en anke over kjennelser og beslutninger i tingretten er avgjort ved kjennelse i lagmannsretten, kan avgjørelsen som hovedregel ikke ankes videre til Høyesterett.

Anke over lagmannsrettens kjennelser og beslutninger avgjøres normalt etter skriftlig behandling i Høyesteretts ankeutvalg.